

Erbij horen en ertoe doen

Visie Sociaal Domein
Hilversum 2017-2021

Inhoud

Voorwoord	3
1. Onze missie: erbij horen en ertoe doen	4
2. Ons doel: buurtnetwerken, zorgnetwerken en Sociaal Plein	5
Buurtnetwerken.....	5
Zorgnetwerken.....	6
Sociaal Plein	6
3. Onze kaders.....	8
Kernwaarden.....	8
Uitgelicht: Maatwerk	9
Positieve gezondheid.....	9
4. Trends en ontwikkelingen	10
5. Inhoudelijke speerpunten	12
I. Gelijke ontwikkelkansen creëren	13
II. Stimuleren om meer voor elkaar te betekenen.....	15
III. Kansen op werk verbeteren	16
IV. Goed vangnet bieden.....	17
6. Programmabegroting en bestemmingsreserve	19
7. Actieve monitoring.....	20

Voorwoord

Met trots presenteren wij u de *Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021*. Een visie waarin de inwoners van Hilversum centraal staan. Inwoners die hun leven meestal zelf en samen met de mensen om zich heen organiseren. Maar ook de inwoners die (tijdelijk) extra hulp nodig hebben. Als gemeente hebben wij de verantwoordelijkheid deze ondersteuning samen met inwoners en onze partners in het sociaal domein te regelen. Dichtbij en zo efficiënt mogelijk. Zodat iedere inwoner naar vermogen iets kan bij dragen aan onze samenleving. Iedereen wil er immers bij horen en ertoe doen.

De wettelijke basis voor de gemeentelijke taken in het sociaal domein ligt in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet en de Participatiewet. Op basis van deze wetten heeft de gemeente sinds 2015 een veel grotere verantwoordelijkheid om de ondersteuning samen met inwoners en onze partners in het sociaal domein te regelen. De wetgever draagt de gemeente op om periodiek een beleidsvisie vast te stellen. Hoe wij dit doen, is een vrije keuze. Hilversum kiest bewust voor een samenhangende visie op hoofdlijnen van het Sociaal Domein. In deze beleidsvisie leggen we een aantal basisprincipes (kernwaarden) voor de uitvoering vast en geven we aan welke inhoudelijke speerpunten in het Sociaal Domein de komende jaren hebben.

We zitten nog midden in de doorontwikkeling (transformatie) van het sociaal domein. Twee jaar na de decentralisaties kan de uitvoering van deze nieuwe taken nog geen 'going concern' zijn; we opereren in een dynamische omgeving en daarom zullen er altijd aanpassingen in de uitvoering nodig zijn. De komende jaren gaan we aan de slag met de realisatie van stevige buurtnetwerken, stevige zorgnetwerken en een verdere optimalisering van de dienstverlening van ons Sociaal Plein. De visie fungeert hierbij als het overkoepelende integrale kader en brengt verbinding aan tussen zorg, welzijn en samenleving. De visie is als het ware een kapstok voor uitvoeringsplannen, verordeningen, projecten en activiteiten binnen het sociaal domein. In de bijlage bij de Visie Sociaal Domein is deze samenhang toegelicht.

We betrekken de raad op verschillende manieren bij de verdere uitvoering in het sociaal domein. Jaarlijks stelt de raad de prioriteiten en de budgetten vast in de programmabegroting (programma Zorg en deel van het programma Werk). De raad besluit daarnaast over wijzigen van verordeningen en adviseert ons over uitvoeringsnota's en beleidsregels. Informatie over de uitvoering krijgt de raad met raadsinformatiebrieven en wethoudersbrieven en in beeldvormende sessies.

Interactie en inspraak

Voorafgaand aan de ontwikkeling van deze visie gingen we in gesprek met onze partners in het sociaal domein, de Adviesraad Sociaal Domein en de gemeenteraad. De inspraakperiode gebruikten we om ook reacties van onze andere partners in het sociaal domein op te halen. De gesprekken leverden waardevolle inbreng op die u terug zult vinden in deze breed gedragen visie. Wat ons betreft houdt de interactie met de inwoners, uitvoeringpartners en raad hier niet op. De uitvoering van het beleid in het sociaal domein doet de gemeente in partnerschap en interactief. Het devies van ons Sociaal Plein is niet voor niets: 'Samen werken aan oplossingen'.

Eric van der Want
Wethouder Zorg en
Onderwijs
Coördinerend wethouder
Sociaal Domein

Arjo Klammer
Wethouder Participatie,
Sociale Zaken, Welzijn en
Arbeidsmarkt, Wijken en
Buurten

1. Onze missie: erbij horen en ertoe doen

De gemeente Hilversum heeft als doel om elke inwoner van Hilversum in staat te stellen om mee te doen en naar vermogen bij te dragen aan de samenleving. Elke inwoner van Hilversum hoort erbij en doet ertoe. In het kader van de verantwoordelijkheden binnen het sociaal domein komen twee sporen samen:

- A. Realisatie van buurtnetwerken ter ondersteuning van een gezonde, sterke en sociale samenleving.
- B. Realisatie van zorgnetwerken die lichte en specialistische ondersteuning bieden aan wie dat nodig heeft.

Paden die weliswaar hun oorsprong hebben in verschillende wetten, regels en ambities, maar uiteindelijk samen moeten komen. Ze hebben immers als gemene deler dat de inwoner centraal staat. De gemeente Hilversum spant zich de komende jaren in om deze zorg- en buurtnetwerken te realiseren. Zodat elke inwoner van Hilversum inderdaad in staat is om naar vermogen mee te doen en bij te dragen aan de samenleving.

Figuur 1: missie

Heeft een inwoner zorg of ondersteuning nodig, dan speelt het Sociaal Plein een centrale rol. Het Sociaal Plein schakelt daarin steeds tussen de buurtnetwerken en de zorgnetwerken (zie figuur 1). Veel vragen van inwoners komen als eerste terecht in het medische circuit en dan met name de huisarts. Maar de oplossing hoeft niet altijd in het medische circuit te liggen.

Het maken van goede afspraken over het zogenaamde op- en afschalen van hulpvragen tussen de buurtnetwerken en de zorgnetwerken is voor het Sociaal Plein de daarom de belangrijkste uitdaging voor de komende jaren. Op dit punt investeerde de gemeente Hilversum in de afgelopen twee jaar al veel met onder andere de inzet van een verbindingsofficier Sociaal Plein en de *Actieagenda samenwerking huisartsen en Sociaal Plein* (maart 2016). Hilversum werkt de komende jaren verder aan het optimaliseren van deze rol en de dienstverlening van het Sociaal Plein.

2. Ons doel: buurtnetwerken, zorgnetwerken en Sociaal Plein

In de afgelopen jaren legde Hilversum het fundament voor de realisatie van buurtnetwerken en zorgnetwerken en werd de dienstverlening van het Sociaal Plein vormgegeven. Voor de komende jaren ligt de focus op het verder opbouwen van de buurt- en zorgnetwerken en de optimalisatie van de dienstverlening van het Sociaal Plein.

Buurtnetwerken

De gemeente streeft naar de realisatie van buurtnetwerken in heel Hilversum. Deze buurtnetwerken ondersteunen een gezonde, sterke en sociale samenleving waarin inwoners fijn kunnen leven, zich betrokken en verbonden voelen en een bijdrage kunnen leveren aan die samenleving.

De gemeente wil zoals gezegd veel nauwer samenwerken met de inwoners en acteren op dat wat inwoners belangrijk vinden. Het gaat om co-creatie met die inwoners, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Deze constante burgerparticipatie (of liever gezegd 'overheidsparticipatie') krijgt in Hilversum vorm in het innovatieve buurtgericht werken. Uitgangspunt is dat met een stevige sociale basisinfrastructuur een beroep op (individuele) zorg voorkomen kan worden. Deze samenhang staat deels beschreven in de *nota De Sterke Buurt* waarin de hervorming van het welzijnswerk in Hilversum concreet wordt. In de *integrale nota Buurtgericht werken* (verwacht begin 2017) wordt het buurtgericht werken in relatie tot alle domeinen (en dus ook het sociaal domein) beschreven.

Door als gemeente aan te sluiten bij de kracht in de buurten en deze te ontwikkelen door een coördinerende en faciliterende rol te spelen, kunnen buurten sterker worden. De gedachte is dat als buurtbewoners meer invloed krijgen op wat er gebeurt in hun buurt ze daardoor ook meer verantwoordelijkheid nemen. Het buurtgericht werken kan betrekking hebben op elk onderwerp dat voor de buurt van belang is. Het gaat dus zeker niet alleen om het sociaal domein, maar ook om openbare ruimte, leefbaarheid, veiligheid, sport of cultuur.

Door de aanstelling van buurtcoördinatoren, de vorming van buurtnetwerken, de vernieuwing van welzijn, het activeren van inwoners en het ondersteunen van vrijwilligers wil de gemeente bijdragen aan meer cohesie in de buurten. Samen met inwoners, professionals en bedrijfsleven bouwt de gemeente aan een sociale basisinfrastructuur met laagdrempelige mogelijkheden voor (kwetsbare) burgers. Dit kan per buurt verschillen. Op deze manier kunnen we mogelijke problemen bij kwetsbare groepen voorkomen of vroegtijdig signaleren.

Raad: "Het burgergericht werken betekent écht aansluiten bij het profiel van de buurt."

Hilversum kiest met het burgergericht werken duidelijk voor partnerschap: een gezonde, sterke en sociale samenleving is de gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Figuur 2: Gemeente faciliteert gezonde, sterke en sociale samenleving

Acties

- Vaststellen integrale *nota Buurtgericht werken*.
- Opbouwen van buurtnetwerken in alle wijken van Hilversum conform de aanpak zoals beschreven in de *nota Buurtgericht werken*.

Zorgnetwerken

De gemeente Hilversum streeft naar de realisatie van zorgnetwerken in alle wijken in Hilversum. Deze zorgnetwerken bestaan uit een ieder die rond zorg iets betekent voor een inwoner in de wijk en vanuit haar professie waar nodig ingeschakeld kan worden. Het zorgnetwerk moet elkaar vooral kennen en elkaars kennis en expertise erkennen. Samen herkennen ze wat nodig is en ondernemen ze passende actie. Dat kan een opschaling betekenen van een vraag van een inwoner (er is individueel maatwerk nodig), maar ook een afschaling (ondersteuning via activiteiten in bijvoorbeeld het buurthuis is voldoende). 'Licht waar mogelijk, zwaar waar nodig' en 'passende bij de situatie van de inwoner', dat is de opdracht van het zorgnetwerk.

Met alle zorgpartners in de wijken maakt de gemeente in de komende periode nadere afspraken over de verwachtingen ten aanzien van en de inrichting van de zorgnetwerken. Het benoemen van een vaste medewerker per wijk is daarbij een basisvoorwaarde. Ook een meer multifunctioneel gebruik van bestaande voorzieningen (van individueel naar collectief) is hierbij van belang. Samen met de partners wil de gemeente de optimale samenwerkingsvorm werkenderwijs ontwikkelen. In een aantal wijken is al een zorgnetwerk (aan het) ontstaan, in andere wijken moet nog begonnen worden.

Acties

- Basisafspraken maken voor de zorgnetwerken per wijk;
- Betrekken en uitbouwen van bestaande zorgnetwerken;
- Opbouwen van nieuwe zorgnetwerken;

Sociaal Plein

Het Sociaal Plein speelt de centrale rol tussen de buurtnetwerken en de zorgnetwerken (zie figuur 1). Hier vindt de verbinding plaats tussen zorg, welzijn en samenleving. Het maken van goede afspraken over het zogenaamde op- en afschalen van hulpvragen is zoals gezegd de een belangrijkste uitdaging voor de komende jaren.

De wettelijke basis voor de gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein ligt in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet en de Participatiewet. Als gevolg van de bij deze wetten horende decentralisaties heeft de gemeente sinds 1 januari 2015 veel meer verantwoordelijkheden voor de zorg en ondersteuning van kwetsbaren. En ook op tal van andere aanverwante beleidsterreinen ligt een verantwoordelijkheid waarmee de samenhang bewaakt moet worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om verantwoordelijkheden in het kader van de Wet Collectieve Preventieve Volksgezondheid en de Woningwet. Op basis van WMO, Jeugdwet en de Participatiewet **indiceert en financiert** de gemeente ondersteuning, opereert hierin op **transparante** wijze en houdt **toezicht** op de kwaliteit hiervan.

Inwoners met een ernstige fysieke, verstandelijke of geestelijke beperking, inwoners die niet in het eigen inkomen kunnen voorzien of in een onveilige situatie verkeren, kunnen rekenen op het vangnet van de gemeente. De gemeente wil hen zo ondersteunen dat zij naar vermogen mee kunnen doen en bijdragen aan de samenleving. Dit doet de gemeente in **nauwe samenwerking met deze inwoners** en hun naaste omgeving.

Figuur 3: Gemeente organiseert de ondersteuning

WINST

Met het verbeterplan WINST wil Hilversum de invulling van deze rol en de dienstverdeling verder optimaliseren. Naar aanleiding van de analyse die medio 2016 is uitgevoerd, vertalen we de behoeftes aan automatisering, middelen en mankracht in het verbeterplan WINST. Vervolgens zetten we dit in gang. Doel is om de dienstverlening efficiënter en effectiever in te richten, waarbij we borgen dat er ruimte over blijft voor (mensgericht) maatwerk. Daarnaast zetten we in op integraler werken. Speerpunt hierbij is de verbinding tussen zorg en werk. Zo willen we bijvoorbeeld inwoners met een beperking of psychische of psychosociale problemen de ondersteuning zoveel mogelijk in hun normale economische en maatschappelijke leven laten ontvangen. En ook de begeleiding ter vervanging van werk omzetten naar begeleiding tijdens werk. Ook intensiveren we de monitoring van financiën en kwaliteit.

Communicatie

Een belangrijk aandachtspunt van de gemeente was en is om te zorgen dat iedereen in Hilversum het Sociaal Plein kent en weet waarvoor ze hier terecht kunnen. Dit geldt zowel inwoners als voor partnerorganisaties binnen het sociaal domein. In de afgelopen twee jaar investeerde de gemeente daarom al veel in communicatie over het Sociaal Plein. Zo is er gewerkt aan een overzichtelijke website, zijn er filmpjes gemaakt met uitleg over de dienstverlening van het Sociaal Plein en zijn er nieuwe brochures ontwikkeld. Toch lijkt dit nog niet het effect te hebben dat iedereen het Sociaal Plein ook daadwerkelijk goed weet te vinden. De komende jaren investeert de gemeente Hilversum hierin dan ook verder met een intensieve marketingcampagne over het Sociaal Plein.

Daarnaast heeft Hilversum aandacht voor inwoners die het lastig vinden om een gesprek te voeren bij het Sociaal Plein of hun vraag moeilijk onder woorden kunnen brengen. Voor deze inwoners zorgt de gemeente dat er cliëntondersteuning (onafhankelijke hulp) beschikbaar is.

Ontschotting

Om goede zorg en ondersteuning te kunnen realiseren, is ook 'ontschotte' financiering nodig. De gemeente heeft weliswaar niet alle financiële verantwoordelijkheid op het gebied van zorg, de brede verantwoordelijkheid richting de inwoners is er wel. Daarom zoekt de gemeente samen met de partners, waaronder ook verzekeraars, actief naar innovatieve oplossingen om knelpunten in het financieringssysteem op te lossen. Het overleg met de zorgverzekeraar vindt vooral plaats op het regionale podium. Alle gemeenten in de regio staan immers voor dezelfde uitdagingen in het voorkomen dat mensen tussen wal en schip belanden als gevolg van conflicterende financieringsstromen. Het gaat dan bijvoorbeeld over ouderen die op de grens balanceren van zelfstandig wonen en de opname in een zorginstelling. Waar nodig zal Hilversum zelf aanvullende afspraken maken met de verzekeraars ten behoeve van de eigen inwoners.

Acties

- Vaststellen en uitvoeren Verbeterplan WINST
- Vaststellen en uitvoeren Marketingplan Sociaal Plein.
- Afspraken maken (op regionaal podium) met verzekeraars om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen.

3. Onze kaders

Kernwaarden

Binnen het sociaal domein houdt Hilversum onverkort vast aan de kernwaarden die de gemeenteraad al in 2013 vaststelde¹. Onlangs voegde de gemeenteraad daar de negende kernwaarde 'wederkerigheid' aan toe:

Raad: "We houden vast aan de geformuleerde kernwaarden en voegen 'wederkerigheid' toe."

Figuur 4: Kernwaarden sociaal domein Hilversum

- 1. De eigen kracht centraal**
Handelen vanuit mogelijkheden. Dat wat een inwoner zelf of binnen zijn leefomgeving kan oplossen heeft altijd de voorkeur. De gemeente helpt inwoner – waar mogelijk – zelfstandig problemen op te lossen.
- 2. Voorkomen beter dan genezen**
De gemeente investeert in preventie, omdat we hiermee kunnen voorkomen dat (specialistische) vormen van ondersteuning nodig zijn. Ook wil de gemeente het aanbod van lichte vormen van zorg en ondersteuning verstevigen. Eerder ingrijpen, zo is de gedachte, voorkomt escalatie van problemen.
- 3. De vraag is het vertrekpunt**
De vraag van de inwoner is het uitgangspunt voor de gemeente bij het geven van informatie, advies en het bieden van ondersteuning. Voor de inwoner is duidelijk waar hij/zij wat kan vragen. **Het feit dat de vraag centraal staat betekent niet 'u vraagt- wij draaien'; het gaat om het samen vinden van een passende oplossing.**
- 4. Samenhang**
De gemeente kijkt de vraag van de inwoner in de context van zijn/haar leven. Zijn er afspraken nodig over meerdere vormen van ondersteuning dan geldt het principe: 'één huishouden, één plan, één regisseur.'
- 5. Maatwerk**
Ondersteuning is passend bij de vraag van de inwoner en zijn/haar leefomgeving. **Zie verder kader 'Uitgelicht'.**
- 6. De gemeente is het vangnet**
Inwoners met een ernstige fysieke, verstandelijke of geestelijke beperking, inwoners die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien of inwoners die in een onveilige situatie verkeren, kunnen rekenen op het vangnet van de gemeente.
- 7. Sturen op resultaten en kosten**
De gemeente stuurt op resultaat om de kwaliteit te waarborgen. Door inzicht in vraag en uitgaven kan de gemeente goed inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

8. Samenwerking

De gemeente werkt in het sociaal domein samen met veel verschillende partners. Er is ook een nauwe samenwerking met andere gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, om zo schaalvoordeel te realiseren met onder andere gezamenlijke inkoop.

9. Wederkerigheid

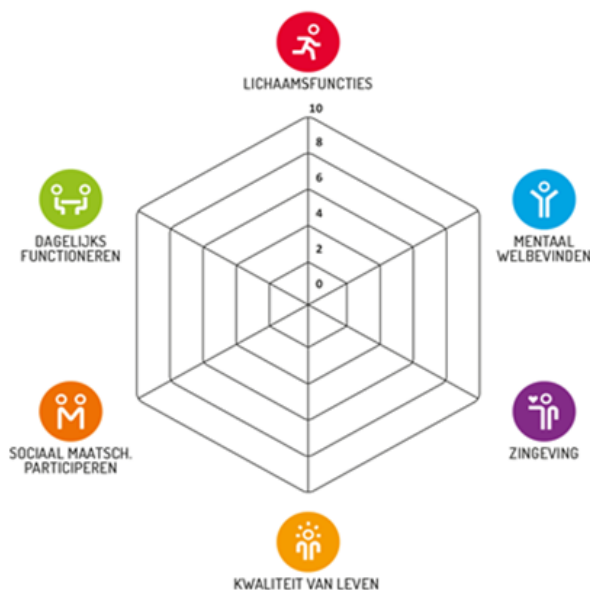
De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om zorg en ondersteuning goed te organiseren, faciliteren en betalen. Maar verwacht tegelijkertijd ook iets van de maatschappij terug. Elke inwoner, elk bedrijf, elke organisatie kan - binnen zijn vermogen - een bijdrage leveren aan de Hilversumse samenleving.

Uitgelicht: Maatwerk

Welke ondersteuning nodig is, hangt af van de kracht van inwoner binnen zijn eigen omgeving. Het is maatwerk om te bepalen hoe de kracht van een inwoner versterkt kan worden. Zodat hij/zij kan meedoen en naar vermogen iets kan toevoegen aan onze samenleving. In de optiek van de gemeente Hilversum vraagt dit dat we verder kijken dan een beperking die iemand heeft op lichamelijk of psychisch gebied. Dat wat de mens 'krachtig' maakt, hangt af van zoveel meer.

Raad: "We omarmen het concept 'positieve gezondheid' om maatwerk te bieden."

Figuur 5: positieve gezondheid

Positieve gezondheid

Om inhoud te geven aan het begrip 'maatwerk' omarmt Hilversum het concept 'positieve gezondheid' van Machteld Huber. Op basis van grootschalig kwantitatief en kwalitatief onderzoek definieerde Huber zes dimensies die samen bepalen hoe iemand zich voelt: lichaamsfuncties, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijk participeren, dagelijks functioneren, mentaal welbevinden en de spiritueel-existensiële dimensie.

Huber spreekt in haar nieuwe definitie van gezondheid over 'het vermogen van de mens om zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'. Uit het onderzoek van Huber blijkt dat mensen zich door deze definitie in hun kracht aangesproken voelen en niet in hun zwakte. ⁱⁱ

Het betekent dat iemand een diagnose van een ziekte kan hebben, maar dat er toch een heel groot gebied is waar hij of zij wel krachtig is. En die kracht kan nog versterkt worden. Dat is de manier waarop Hilversum invulling wil geven aan het begrip 'maatwerk'. De volgende vragen zijn daarom leidend in het gesprek met de inwoner:

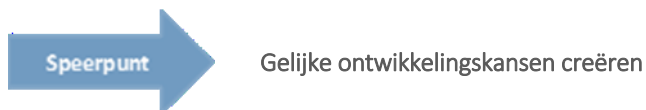
- Wat is de situatie?
- Wat is belangrijk voor u?
- Wat kunt u zelf?
- Wat kunnen we er samen aan doen?

4. Trends en ontwikkelingen

De gemeente Hilversum maakt ook een aantal inhoudelijke keuzes aangaande het sociaal domein. Deze zijn niet toevallig gekozen, maar hangen direct samen met een aantal dominante trends en ontwikkelingen die wij in dit hoofdstuk benoemen.ⁱⁱⁱ Onze samenleving ontwikkelt zich momenteel van een redelijk homogene, geordende en stabiele samenleving naar een samenleving met enorme variëteit en diversiteit. De verwachtingen van inwoners ten aanzien van de prestaties van de gemeente zijn gestegen, maar tegelijkertijd willen mensen minder overheidsbemoeienis. De relatie tussen gemeente en inwoner verandert nu en de komende jaren dan ook ingrijpend. In dit hoofdstuk benoemen wij de belangrijkste trends en ontwikkelingen. De uitwerking van de inhoudelijke speerpunten vindt u in Hoofdstuk 5.

Eerder ingrijpen

Zowel in jeugdzorg als in de langdurige zorg bestaat een toegenomen aandacht voor vroegtijdige signalering van risicovolle situaties en tijdig ingrijpen ter voorkoming van zwaardere ondersteuning en zorg. De trend laat een beweging zien van een focus op bestrijding van ziekte en intensieve ondersteuning naar een focus op behoud van gezondheid en eigen kracht door aanpassing van leefstijl en preventie.

Langer (zelfstandig) leven

De vergrijzing in Hilversum loopt voor op de ontwikkelingen die zich in heel Nederland en daarbuiten afspelen. Het percentage Hilversumse 65-plussers (19% op 1 januari 2016) is de laatste jaren weliswaar stabiel, maar dit percentage ligt boven het landelijk percentage (17,7% per 1 januari 2016). Vanaf 2025 zal de leeftijdsopbouw van Hilversum vergelijkbaar zijn met het gemiddelde in Nederland. Dat betekent dat het aantal 65-plussers verder stijgt naar 26% van de totale bevolking in 2040.^{iv}

Door de voortdurende verbetering van de medische zorg in Nederland neemt de levensverwachting toe. Maar dat betekent ook dat we langer de leeftijd hebben waarop zich allerlei kwalen kunnen voordoen. Preventie is van belang, omdat hiermee de leeftijd waarop men kwalen krijgt kan opschuiven. Door de betere gezondheidszorg kunnen mensen ondanks kwalen toch participeren in de samenleving. De meeste Nederlanders krijgen te maken met één of meer welvaartsziekten zoals diabetes, obesitas, hart- en vaatziekten en bepaalde kankersoorten. Hierbij is sprake van een tweedeling: mensen uit de lagere inkomensklasse zijn zich vaak minder gezond, hebben vaker langdurige beperkingen en hebben vaker één of meer chronische aandoeningen dan mensen uit een hogere inkomensklasse. Daarnaast groeit het aantal mensen met dementie in Nederland van ruim 260.000 in 2015 tot circa meer dan een half miljoen in 2050.^v

Meer kwetsbare mensen blijven thuis wonen

Zorg en ondersteuning zal vaker dichtbij of aan huis verleend worden. Ouderen gaan niet langer naar een verzorgingshuis maar blijven langer zelfstandig wonen. Door andere wensen ten aanzien van levenskwaliteit en keuzevrijheid willen veel mensen hun leven ook op hogere leeftijd graag voortzetten zoals zij gewend zijn. Technologische ontwikkelingen maken dit steeds meer mogelijk. Echter, issues als eenzaamheid, vervuiling, druk op mantelzorgers, maar ook een gebrek aan zingeving (wat doe ik ertoe?) kunnen dan gaan opspelen.

Ook de ondersteuning van mensen met psychische problemen of een verstandelijke beperking vindt steeds vaker thuis plaats. Er zijn steeds minder locaties waar mensen langdurig in een instelling verblijven. Het gevolg is dat de gemeente en de samenleving geconfronteerd worden met een steeds grotere groep mensen die met zware problemen zelfstandig blijft wonen.

Culturele diversiteit

De culturele diversiteit van de Hilversumse samenleving neemt toe. In heel Nederland zet de trend van de afgelopen vijftig jaar door waarbij er meer mensen immigreren dan emigreren. Door verandering in herkomst van immigranten over de jaren heen stijgt daarbij de diversiteit van de allochtone bevolking. Het aandeel ouderen onder de niet-Westerse allochtone bevolking stijgt ook snel: van 4% in 2012 tot 23% in 2060. De verwachting is dat statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) blijven instromen in onze samenleving. Van belang is dat zij zich kunnen ontwikkelen zodat ook zij de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan en naar vermogen bij te dragen aan de samenleving.

Veranderende arbeidsmarkt

De Nederlandse arbeidsmarkt verandert in een flexibele arbeidsmarkt met een stijgende werkloosheid en een toenemende instroom van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa. Daarbij worden sommige banen overbodig door technologische ontwikkeling of worden andere vaardigheden gevraagd. Arbeidscontracten zijn steeds vaker flexibel van aard. Levenslange baan zekerheid is niet meer van deze tijd. Zeker voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, kan het lastig zijn om aan het werk te komen.

Complexe schuldenproblematiek

Het aantal mensen met problematische schulden stijgt en het bedrag aan schulden wordt per persoon steeds hoger. Op dit moment kampen 1,2 miljoen huishoudens met problematische schulden of zitten in een schuldhelpverleningstraject. Dit is 1 op de 5 huishoudens. Uit een onderzoek van het Nibud blijkt dat 37% van de Nederlandse huishoudens in 2015 één of meerdere betalingsachterstanden had.^{vi}

5. Inhoudelijke speerpunten

In dit hoofdstuk vindt u uitwerking van de belangrijkste inhoudelijke speerpunten voor de periode 2017-2021. De uitvoering hiervan krijgt vorm in de verschillende bestaande en nieuwe uitvoeringsnota's. Een overzicht hiervan vindt u in bijlage 1. In dit hoofdstuk maken we een koppeling met de activiteiten zoals die benoemd zijn in de Programmabegroting 2017. Gezien de dynamiek in het sociaal domein leggen we in deze visie geen activiteiten voor de komende vier jaar vast. In het kader van de begrotingscyclus bekijken wij jaarlijks welke keuzes nodig zijn. Deze aanpak past bij de transformatiefase waar wij de komende jaren nog volop in zitten.

Figuur 6: Inhoudelijke speerpunten

I. Gelijke ontwikkelkansen creëren

Gezond en veilig opgroeien

In Nederland wonen de gelukkigste kinderen ter wereld^{vii} en ook in Hilversum gaat het goed met de jeugd. Primair is dit de verantwoordelijkheid van de ouders/verzorgers en heeft de gemeente een beperkte rol.

Raad: "We hebben aandacht voor jeugd in de volle breedte om kansen te vergroten."

De meeste Hilversumse kinderen hebben voldoende 'steun' aan de basisvoorzieningen zoals kinderopvang, peuterspeelzalen, scholen, sportterreinen, preventieve gezondheidszorg en cultuur. Soms hebben kinderen een extra steuntje in de rug nodig. Dan heeft de gemeente een taak door (kortdurende) hulp te bieden. De gemeente geeft de komende jaren blijvend aandacht aan het goed organiseren van alle mogelijke vormen van ondersteuning gericht op het versterken van de ontwikkelkansen van jeugdigen. Daarmee kunnen we bijvoorbeeld voorkomen dat jongeren in de voetsporen van hun ouders treden als zij geen opleiding en geen baan hebben en problemen hebben op het gebied van schulden en verslaving.

Het is de opdracht van de gemeente om de ondersteuning te organiseren die past bij de vraag van de inwoner. Ook hier geldt weer het uitgangspunt 'licht waar het kan en zwaar waar het moet':

- Jeugdgezondheidszorg
- Opvoedingsondersteuning
- Jongerenwerk
- Jeugdhulp: jeugd- en opvoedhulp, jeugdhulp bij een beperking, en de jeugd-geestelijke gezondheidszorg
- Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Speciale aandacht verdient de groep jongeren die 18 jaar worden en nog niet voor zichzelf kunnen zorgen. Zij zijn volgens de wet volwassen, maar in hun gedrag en vaardigheden niet. Vaak betreft dit jongeren die tot hun 18e verplichte begeleiding krijgen van de jeugdbescherming. Zorgcontinuïteit voor deze kwetsbare jongeren is van groot belang. Door een goede samenwerking tussen de jeugdzorg, gemeenten én de jongere zelf kunnen we voorkomen dat zij na hun 18e verjaardag uit het zicht raken, met alle gevolgen van dien.

De inkoop van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering organiseert de gemeente Hilversum samen met de andere gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek. Uit de evaluatie van het inkooptraject voor 2015/2016 bleek dat voor de nieuwe inkoopronde behoefte was aan vernieuwing op het gebied van inkoop aanbod jeugdzorg. Voor 2017 zijn dan ook nieuwe afspraken gemaakt die beter passen bij de wens van de gemeenten om de behoefte van de inwoner centraal te stellen en maatwerk te leveren.

Zingeving

In het kader van gelijke ontwikkelkansen is het van belang dat mensen het gevoel hebben dat ze een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij. Dat geeft het leven zin. Door armoede en ouderdom lopen inwoners het risico op sociale uitsluiting. Eenzaamheid ligt dan op de loer. Hilversum biedt verschillende minimaregelingen en faciliteert laagdrempelige activiteiten in de buurten voor volwassenen van alle leeftijden (zie voor zingeving voor ouderen verder Speerpunt IV). De gemeente Hilversum heeft extra aandacht voor kinderen en jongeren. Sociale armoede heeft een negatieve invloed op hun ontwikkelingskansen. Door de inzet van het jeugdsportfonds en het jeugdcultuurfonds ondersteunt Hilversum kinderen uit arme gezinnen bij hun ontwikkeling. Belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren is het verbeteren van voorzieningen voor deze kinderen (en volwassenen) in de buurten.

Goed taalonderwijs

Taal en spraak vormen een essentieel onderdeel van het leven. De taal machtig zijn, heeft een groot effect op opleidingsniveau en het behalen van een zogenaamde startkwalificatie (zie hieronder). De gemeente Hilversum stimuleert vroegsignalering en vroegbehandeling van taalachterstanden. Bij voorkeur vóór het zevende levensjaar, want dan is de taalontwikkeling het sterkst. Daarnaast zet de gemeente Hilversum actief in op onderwijs aan statushouders. Als zij de Nederlandse taal machtig zijn, versterkt dit de integratiekansen en de kansen voor goede carrière op school en het werk. Samen met een aantal partners als Tergooi en de huisartsen geeft de GGD Gooi en Vechtstreek invulling aan de aanpak van laaggeletterdheid in de regio. Landelijk heeft 11% van de volwassen bevolking moeite met lezen, schrijven en rekenen. In Hilversum is dat zelfs 13-16%. Het gaat niet alleen om mensen van buitenlandse herkomst, in meerderheid gaat het om mensen die in Nederland geboren en getogen zijn.^{viii}

Startkwalificatie

Voor het vinden van een betaalde baan is het van belang om een startkwalificatie te hebben. Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op een goede baan. Dat is een havo, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2. Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is al jaren een speerpunt van Hilversum. Samen met de scholen worden goede resultaten geboekt, maar omdat elke voortijdig schoolverlater er één te veel is, blijft de gemeente hier actief op inzetten.

Programmabegroting 2017

- Uitvoeren van een verdiepend onderzoek naar verschillende vormen van eenzaamheid, teneinde gericht in te kunnen zetten op activiteiten die eenzaamheid kunnen verminderen.
- Het betrekken van het netwerk bij vroegsignalering van eenzaamheid.
- Laagdrempelige activiteiten organiseren waardoor inwoners elkaar kunnen leren kennen.
- In samenwerking met het veld actualiseren we het achterstandenbeleid. Hierin nemen we het VVE-dossier, de schakelklassen en de Brede Schoolopzet mee, maar ook het kinder- en jongerenwerk. Dat betekent dat we niet alleen de onderwijsinstellingen betrekken, maar ook maatschappelijke organisaties en waar nodig de samenwerkingsverbanden.
- Gericht en vergrootte aanwezigheid van Jeugd en Gezin op scholen.
- Verhogen van kennis en expertise van Jeugd en Gezin zodat zij in staat zijn om ook zwaardere casuïstiek in afstemming met het onderwijs op te pakken.
- Het basistakenpakket van Jeugd en Gezin flexibel maken, zodat het beter past bij de vraag van de inwoner.
- Het tegengaan van taalachterstand en laaggeletterdheid door de verdere ontwikkeling van het DigiTaalhuis.

II. Stimuleren om meer voor elkaar te betekenen

Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligers

In Hilversum zijn duizenden vrijwilligers actief. Zij dragen bij aan een sterkere samenleving door hun inzet voor maatschappelijke, culturele en sportactiviteiten en voor een prettige leefomgeving. Deze mensen zijn van grote waarde voor andere inwoners van Hilversum. Met het oog op het versterken van de buurten is de rol van vrijwilligers cruciaal. De gemeente Hilversum wil bijdragen aan de randvoorwaarden die mogelijk maken dat deze vrijwilligers zich enthousiast inzetten en drempels wegnemen voor anderen om actief te worden. In de *nota 'De Sterke Buurt'* schetste de gemeente Hilversum de contouren van het vrijwilligersbeleid. Deze aanpak wordt uitgewerkt in de *Integrale nota Buurtgericht werken* die begin 2017 verwacht wordt. Hilversum biedt vrijwilligers al een speciale verzekering aan en is er een vrijwilligerspremie voor werkzoekenden die vrijwilligerswerk doen.

Stimuleren en ondersteunen van mantelzorgers

In Hilversum zijn er naar schatting 4.000 mensen die zorgen voor hun naasten. Ondanks het feit dat ze zo genoemd worden, voelen ze zich geen mantelzorger. Ze zorgen 'gewoon' voor hun partner, hun ouders, hun kind of de buurvrouw die hulpbehoevend is. Dat doen ze met heel veel toewijding, maar soms kan dit wel een zware belasting zijn. De gemeente Hilversum vindt het van belang dat mantelzorgers kunnen rekenen op ondersteuning. Als ze vragen hebben, in contact willen komen met andere mantelzorgers of even een adempauze wensen. Daarom versterkt Hilversum de komende jaren het beleid op het gebied van mantelzorg(ondersteuning).

Programmabegroting 2017

- Vaststellen nota Buurtgericht werken
- Meer (h)erkenning van mantelzorg én een tijdiger beroep op mantelzorgondersteuning zodat overbelasting en uitval worden voorkomen. Het gaat om maatregelen op het gebied van:
 - o professionele ondersteuning voor mantelzorger;
 - o verlichting van mantelzorg;
 - o steun om maatschappelijk en financieel het hoofd boven water te houden.

III. Kansen op werk verbeteren

Begeleiding inwoners en werkgevers naar/op werk

De gemeente kan geen baangarantie geven en inwoners hebben zelf de verantwoordelijkheid om werk te vinden. De gemeente begeleidt wel de inwoners die dit niet zelf kunnen. In het *Meerjarenbeleidsplan Participatie* is medio 2015 vastgelegd op welke wijze Hilversum hen ondersteunt om een economische werkplek of een sociale werkplek te vinden. Daarbij zijn de persoonlijke omstandigheden van de inwoner leidend.

Raad: "We organiseren arbeidsontwikkeling in coproductie met gemeenschap en bedrijfsleven."

Aanvullend hierop begeleidt de gemeente (via het WSP Gooi en Vechtstreek – zie hieronder) werkgevers bij het in dienst nemen van deze mensen. Sociale werkplekken ziet de gemeente Hilversum bij voorkeur in de buurt, waarmee een bijdrage geleverd kan worden aan de cohesie. Met de partners bekijkt de gemeente op welke wijze we diverse inloop- en dagbestedingsactiviteiten kunnen bundelen en in de buurt kunnen aanbieden.

Voldoende banen en een goede match op het aanbod

De gemeente daagt werkgevers in Hilversum uit om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. De gemeente wil werkgevers stimuleren om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Hilversum gaat hierin ver: de mate waarin een werkgever sociaal onderneemt is bijvoorbeeld leidend bij de behandeling van een vergunningaanvraag. Sociaal ondernemen is geen wens meer, maar een 'must'. Het werkgeversservicepunt (WSP) Gooi en Vechtstreek speelt een belangrijke rol bij het stimuleren en ondersteunen van werkgevers. Het WSP geeft advies op het gebied van sociaal ondernemen, wet en regelgeving en beschikt over een groot bestand aan gemotiveerde werkzoekenden die daar invulling aan kunnen geven.

Programmabegroting 2017

- Uitvoering geven aan het regionale *Uitvoeringsprogramma jongeren, onderwijs en werk*.
- Uitvoering geven aan het *Convenant Vroegtijdig Schoolverlaten* door meer alert zijn op de overstapmomenten en op die momenten actief in gesprek te gaan met jongeren.
- Door ontwikkelen van de regionale werkgeversdienstverlening door één systeem voor werkgevers en werkzoekende te realiseren en actief te werken aan uitbreiding van het lokale en regionale werkgeversnetwerk.
- Stimuleren sociaal ondernemerschap.
- Banenafpraak nakomen als gemeentelijk werkgever door invulling te geven aan uitkomsten UWV-scan.

IV. Goed vangnet bieden

Inzet minimaregelingen en schuldhulpverlening

De gemeente Hilversum heeft een breed scala aan speciale regelingen voor mensen met een minimuminkomen, waaronder:

- Regeling Meedoen;
- Woonkostentoeslag;
- Bijzondere bijstand;
- Collectieve ziektekostenverzekering.

Met deze regelingen wil de gemeente bijdragen aan de ontwikkelkansen van inwoners. Een goede communicatie is en blijft een belangrijk middel om zoveel mogelijk inwoners die recht hebben op deze regelingen te bereiken.

Ook schulden belemmeren inwoners om een bijdrage te leveren aan de samenleving. Aanhoudende financiële problemen maken dat mensen bij de dag gaan leven. Als de aandacht gericht blijft op de rekeningen die vandaag betaald moeten worden, dan verdwijnt het langetermijnperspectief. Met de juiste ondersteuning en snelle toegang tot schuldhulpverlening kan dat veranderen.

Hilversum kiest voor een brede dienstverlening en legt daarbij nadruk op preventie en het voorkomen van schulden. Zijn er schulden dan richt de gemeente zich samen met de inwoner met schuldhulpverlening op het bereiken van een structurele verbetering van de situatie. Nazorg is dan ook een belangrijk aandachtspunt. Samen met de woningcorporaties werkt het Sociaal Plein tenslotte aan een verbetering van de aanpak om uithuiszettingen te voorkomen.

Ondersteuning bij zelfstandig wonen

Inwoners blijven vaker zelfstandig wonen. Dit geldt niet alleen voor ouderen, maar ook voor andere inwoners met een bijvoorbeeld verstandelijke en/of lichamelijke beperking. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid als inwoners dit niet zelf of met ondersteuning vanuit de eigen leefomgeving redden. De gemeente kan dan individuele ondersteuning indiceren en organiseren zoals huishoudelijke hulp, aanpassingen in de woning en ondersteuning bij vervoer en begeleiding. Maar ook issues als eenzaamheid en een gebrek aan zingeving (wat doe ik ertoe?) komen om de hoek kijken als mensen langer zelfstandig wonen. Daarom zet de gemeente Hilversum in op het buurtgericht werken om zo bij te dragen aan een stevige sociale cohesie in de buurten. Het moet weer normaal worden om naar elkaar om te kijken en iets voor elkaar te doen. Belangrijk aandachtspunt in het kader van signalering is daarnaast de samenwerking in de zorgnetwerken in de wijken. De gemeente indiceert de ondersteuning die nodig is, betaalt deze, houdt toezicht op de kwaliteit en faciliteert de netwerken om de ondersteuning goed te organiseren.

Sommige inwoners kunnen alleen zelfstandig wonen als er zwaardere vormen van begeleiding of toezicht beschikbaar zijn. Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende plekken 'beschermd wonen'. Hilversum werkt hierin nauw samen met de gemeenten in de regio Gooi- en Vechtstreek. Zie verder onder 'Veilig Thuis en crisishulp'.

Ondersteuning bij regie

De regisseurs van het Sociaal Plein helpen kwetsbare inwoners die niet in staat zijn om zelf regie te voeren over hun leven. Vaak is hierbij sprake van ingewikkelde problematiek op de verschillende terreinen. Samen met de inwoner wordt bepaald welke mogelijke ondersteuningsvormen bijdragen aan het versterken van de eigen regie en zelfredzaamheid.

Raad: "De kwetsbaarste inwoners kunnen op intensieve en integrale ondersteuning rekenen."

Met onder andere zorgorganisaties en woningbouwcorporaties werkt het Sociaal Plein de komende jaren aan het verder versterken van deze regierol, zodat de kwetsbare inwoners beter kunnen worden ondersteund. Het gaat daarbij over 'wie doet wat en wanneer' maar ook over de uitwisseling van gegevens binnen de kaders van de privacywetgeving. Zo kunnen we samen een compleet ondersteuningsaanbod van interventies, behandelmethodes en instrumenten realiseren. Met als doel dat de betreffende inwoners en gezinnen zoveel mogelijk weer op eigen kracht verder kunnen.

Daarnaast zorgt het Sociaal Plein er in samenwerking met het RIBW Gooi en Vechtstreek voor dat elke dakloze een plan van aanpak voor de toekomst krijgt. Deze aanpak komt voort uit de motie die de Hilversumse gemeenteraad in 2015 aannam over de begeleiding van daklozen.

Crisishulp en Veilig Thuis

Voor de inwoners waarbij de veiligheid in het geding is, die toezicht nodig hebben bij het zelfstandig wonen (beschermd wonen), of die tijdelijk een opvangplek nodig hebben, gaan de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek de komende jaren nauwer samenwerken. In de regionale *nota Bescherming en opvang* (verwacht eind 2016) ligt de ontwikkelagenda voor de komende vier jaar vast. Door de financiële middelen van de regiogemeenten en de centrumgemeente Hilversum te bundelen ontstaat slagkracht in de samenwerking met het veld.

Een belangrijk speerpunt uit de *nota Bescherming en Opvang* is de versterking van de crisiszorg. Nu zijn er nog veel verschillende organisaties waar de uitvoering van de crisiszorg is belegd. De gemeenten willen deze crisiszorg gaan bundelen binnen de Gooi en Vechtstreek en daarmee realiseren dat er minder hinder is van de verschillende (financiële) schotten die er nu nog zijn.

Ook het bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling is en blijft een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. De organisatie Veilig Thuis (Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) speelt hierin een centrale rol. In opdracht van de regiogemeenten geeft Veilig Thuis regio Gooi en Vechtstreek advies, ondersteunt, doet onderzoek en brengt hulpverlening op gang om de situatie voor alle betrokkenen veiliger te maken. In Gooi en Vechtstreek is het aantal meldingen bij Veilig Thuis in 2016 met 16% gestegen ten opzichte van 2015. Waarschijnlijk veroorzaakt doordat het melden van huiselijk geweld bij Veilig Thuis laagdrempeliger is dan vroeger en er door het Rijk een grote communicatiecampagne is opgezet voor Veilig Thuis. De komende jaren wordt ingezet op het verder verbeteren van de organisatie Veilig Thuis en het verbeteren van de samenwerking tussen Veilig Thuis en andere organisaties in het sociaal domein.

Programmabegroting 2017

- Vergroten bekendheid en bereik van minimaregelingen door gerichte en actieve communicatie.
- Verbeteren van preventie bij schuldhulpverlening en samenwerking met maatschappelijke partners.
- Op basis van regionale *nota Bescherming & Opvang* Uitvoeren vormgeven de nieuwe werkwijze crisisdienst.
- Pilots uitvoeren met nieuwe vormen van wonen met toezicht.

6. Programmabegroting en bestemmingsreserve

Jaarlijks stelt de gemeenteraad de inhoudelijke prioriteiten en de financiële kaders van de gemeente vast met de vaststelling van de begroting. De uitvoering van deze visie vindt plaats binnen deze financiële kaders. Het gaat om de budgetten van Programma 2. Zorg en Programma 3. Werken.

bedragen x € 1.000

Programma 2. Zorg	2017	2018	2019	2020
Thema's:				
02.01 Publieke gezondheid	9.045	8.618	8.588	8.588
02.02 Preventie Jeugd & Onderwijs	5.142	4.895	4.951	4.999
02.03 Geïndiceerde zorg	53.580	52.844	53.091	53.169
Totaal lasten	67.767	66.357	66.630	66.756
Thema's:				
02.01 Publieke gezondheid	-129	-129	-129	-129
02.02 Preventie Jeugd & Onderwijs	-2.489	-2.489	-2.489	-2.489
02.03 Geïndiceerde zorg	-3.228	-3.227	-3.227	-3.227
Totaal baten	-5.846	-5.845	-5.845	-5.845
Saldo van baten en lasten	61.921	60.512	60.785	60.911
Mutatie reserves	-1.507	-11	-11	-11
	60.414	60.501	60.774	60.900

(Conform progr. 2 in PB 2017 (excl. onderwĳshuisvesting))

bedragen x € 1.000

Programma 3. Werken	2017	2018	2019	2020
Thema's:				
03.02 Werkende stad	11.855	11.286	10.947	10.241
03.03 Sociale stad	36.258	35.357	34.360	33.362
Totaal lasten	48.113	46.643	45.307	43.603
Thema's:				
03.02 Werkende stad	-664	-662	-662	-662
03.03 Sociale stad	-25.734	-25.731	-25.731	-25.731
Totaal baten	-26.398	-26.393	-26.393	-26.393
Saldo van baten en lasten	21.715	20.250	18.914	17.210
Mutatie reserves	-31	-	-	-
	21.684	20.250	18.914	17.210

(Conform progr. 3 in PB 2017 (excl. thema 3.1 en 3.4))

Bestemmingsreserve sociaal domein

Vanwege mogelijke risico's in de uitvoering van het sociaal domein (open/einde regeling) en voor de verdere doorontwikkeling (transformatie) heeft de raad naast de budgetten uit de begroting een bestemmingsreserve sociaal domein beschikbaar gesteld. Inzet van deze middelen vanuit de reserve worden altijd ter goedkeuring voorgelegd aan de raad.

7. Actieve monitoring

De gemeente Hilversum heeft de ambitie om een goede financier en toezichhouder te zijn binnen het sociaal domein. Het gaat Hilversum daarbij zeker niet alleen om kwantiteit; de gemeente wil kunnen garanderen dat de ondersteuning die inwoners krijgen van goede kwaliteit is. Immers, wat zegt het als de SMART-doelen bereikt zijn? Heeft de inwoner dan ook het gevoel echt ondersteund te zijn? De inwoner, zijn netwerk, de professional en het Sociaal Plein zullen allemaal op een andere manier naar de resultaten kijken. Dit vraagt naast de monitoring via het contractmanagement om een andere, meer kwalitatieve wijze van monitoring. In de optiek van Hilversum leidt inzicht in de kwaliteit van ondersteuning ook tot een betere en onderbouwde keuze voor ondersteuning op maat.

Actieve monitoring binnen het sociaal domein moet er daarnaast aan bijdragen dat college en raad goed kunnen inschatten wat er speelt en wat er nodig is. Waar is extra inzet van budget nodig, waar moeten we juist mee stoppen en hoe kunnen we middelen effectiever inzetten (bijvoorbeeld door ontschotting)? Verschillende vormen van monitoring maken deze keuzes voor de raad inzichtelijk. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat ook de verhalen van cliënten de gemeenteraad bereiken.

Raad: "Voortdurend meten = weten wat er speelt en welke aanpassingen er nodig zijn."

Met deze *Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021* legt de gemeenteraad het kaders voor het sociaal domein vast. De uitvoering krijgt vorm in de verschillende bestaande en nieuwe uitvoeringsnota's (zie bijlage 1), waarvan de gemeenteraad de resultaten kan monitoren via de begrotingscyclus. De gemeente Hilversum haalt de informatie hiervoor in ieder geval uit:

- Buurtgesprekken/analyses;
- Monitoring functioneren Sociaal Plein;
- Doorontwikkeling regionale monitor individuele voorzieningen;
- Ontwikkelen van reviews door gebruikers;
- Feedback van Adviesraad Sociaal Domein en Cliëntenraad Sociale Zaken;
- Inzet van visitaties;
- Gezondheidsonderzoeken GGD;
- Scholierenonderzoek Gooi en Vechtstreek (EMOVO);
- Evaluatie van verschillende specifieke onderwerpen als het voorkomen van uithuiszettingen, schuldhelpverlening en mantelzorgwaardering;
- Omnibussenquête;
- Verplichte landelijke monitor WMO;
- Verplicht landelijke monitor Jeugd;
- Benchmark Divosa.

Dynamische leeragenda

Het is de ambitie van de gemeente Hilversum om de komende jaren te komen tot een dynamische leeragenda voor het sociaal domein. Het sociaal domein is immers geen statisch geheel; het hele samenspel van inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en gemeente is voortdurend in beweging. Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat voortdurende reflectie, leren en ruimte om dingen anders te doen essentieel is.

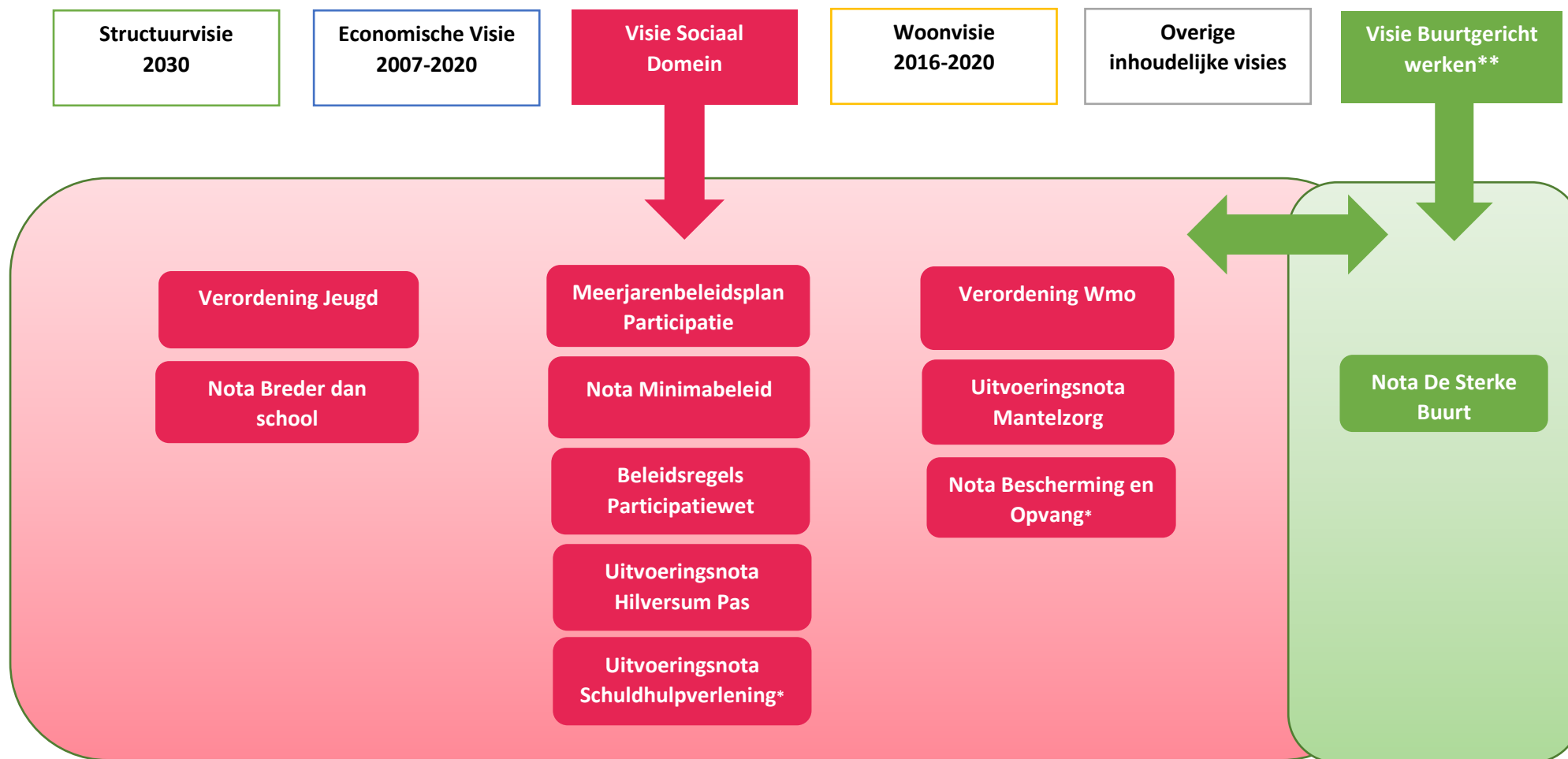
De gemeente en haar partners moeten daarom steeds bereid zijn om in de spiegel te kijken: klopt het nog wat we willen bereiken, vragen trends en ontwikkelingen in de maatschappij een andere focus en werkt wat we doen wel? Of moeten we anders werken, anders samenwerken, anders financieren of anders organiseren? Hierbij is het van belang om elkaar juist te ontmoeten buiten de besluitvormingscyclus om. In de komende jaren worden verschillende interactiemomenten gecreëerd tussen de gemeenteraad en de partners in het sociaal domein om hierover in gesprek te gaan.

-
- i Nota Transformatie Sociaal Domein december 2013
- ii www.ipositivehealth.com
- iii www.gemeentenvandetoekomst.nl
- iv CBS
- v Dementiemonitor 2014, Alzheimer Nederland
- vi NIBUD 2015
- vii Onderzoek UNICEF 2013
- viii Cijfers 2016 Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt ROA Maastricht University,
Stichting Lezen en Schrijven

Bijlagen

Bijlage 1 – Kaders, beleid en uitvoering

De gemeenteraad van Hilversum stelt met de *Visie Sociaal Domein Hilversum 2017-2021* het integrale kader vast voor het sociaal domein en is daarnaast verantwoordelijk voor de financiële kaders (begroting en eventuele bijstellingen). Binnen de gestelde kaders is het college verantwoordelijk voor de uitvoering. In dit overzicht vindt u de belangrijkste uitvoeringsnota's aangaande de in de visie benoemde speerpunten. In dit overzicht is de jaarlijkse cyclus rondom de begroting niet opgenomen.

*Verwacht eind 2016

**Verwacht begin 2017

Gelijke ontwikkelingskansen creëren

<i>Element</i>	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat doen we daar aan?</i>	<i>Waar ligt het beleid vast?</i>
Wonen in een gezonde leefomgeving	Passende woonruimte voor alle inwoners	Meer beweging en meer keuze op de woningmarkt in het algemeen, en meer kansen voor mensen die het lastig hebben op de woningmarkt (jongeren, jonge gezinnen en ouderen die zorg nodig hebben)	- Regionale Woonvisie 2016-2020 - Lokale Woonvisie 2016-2020
		Maatschappelijke opvang	- Regionale Nota Bescherming en Opvang
	Voorkomen van welvaartsziekten	Preventie en voorlichting	- Nota Regionaal Gezondheidsbeleid Gooi en Vechtstreek
		Programma Gezond In De Stad: terugdringen gezondheidsachterstanden lage sociale economische status	
		(Her)inrichting publieke ruimte	- Kadernotitie Gezondheidseffecten bestuurlijke beslissingen GGD 2016
Gezond en veilig opgroeien	Ondersteunen van kinderen en jongeren om zich optimaal te ontwikkelen	Jeugdgezondheidszorg	- Regionaal Gezondheidsadvies Gooi en Vechtstreek - Lokaal Gezondheidsadvies GGD voor Hilversum 2014-2016
		Kinderwerk kwetsbare 4-12 jarigen ter ontwikkeling van noodzakelijke vaardigheden	- Verordening Jeugd - Nota Breder dan School
		Jongerenwerk kwetsbare 12-23 jarigen ter stimulering van optimale ontplooiing	
		Jeugdhulp	- Verordening Jeugd
	Waarborgen dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien in een veilige omgeving	Jeugdbescherming	
	Voorkomen dat jongeren afglijden in crimineel circuit en zorgen dat ze hieruit blijven na detentie.	Jeugdreclassering	

Zingeving	Bestrijding sociale armoede en aanpak tegen eenzaamheid	Jeugdsportfonds	- Nota Minimabeleid
		Jeugdcultuurfonds	
		Hilversumpas: gratis of met korting leuke dingen doen op recreatief, cultureel, sportief en educatief gebied	- Uitvoeringsplan Hilversum Pas
		Samen met samenleving aanbod activiteiten in buurt versterken	- Nota De Sterke Buurt - Integrale nota Buurten (begin 2017)
		Met activiteiten beter aansluiten bij beleving van eenzaamheid (percentage vooral hoog onder ouderen en jongeren)	
		Buurtsportcoach voor elke wijk	
Onderwijs	Passende locaties voor scholen	Onderwijshuisvestingsbeleid	- Nota Integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting
	Samenhang en verbinding tussen school en rest leefomgevingen van een kind	Faciliteren bestaan van zogenaamde brede scholen	- Nota Breder dan school - Nota Integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting
	Zoveel mogelijk kinderen in het reguliere onderwijs	Aanpak samen met scholen in het kader van passend onderwijs	- Nota Onderwijsachterstanden (verwacht)
	Voorkomen van taalachterstanden	Samenwerking, vroegsignalering en vroegbehandeling (vóór 7 ^e levensjaar)	- Nota Breder dan school
		Taalonderwijs aan statushouders via het programma Tel mee met Taal en het Taalhuis	
	Voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie school verlaten	Aanpak voorkomen vroegtijdig schoolverlaten	- Nota Breder dan school - Meerjarenbeleidsplan Participatie

Meer voor elkaar zorgen

<i>Element</i>	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat doen we daar aan?</i>	<i>Waar ligt het beleid vast?</i>
Sterke buurt	Meer cohesie in de buurten	Aanstelling buurtcoördinatoren	- Nota De Sterke buurt - Integrale nota Buurten (begin 2017)
		Vorming buurtnetwerken	
		Vernieuwing welzijnswerk	
		Activeren inwoners	
		Vrijwilligersondersteuning	
		Huizen van de buurt	
Mantelzorg	Waarderingen van mantelzorgers voor hun inspanningen	Mantelzorgcompliment	- Uitvoeringsnota Mantelzorgondersteuning
	Ontlasten van mantelzorgers	Bieden van mogelijkheden voor respijtzorg	
	Bekendheid van ondersteuning voor mantelzorgers	Informatievoorziening	

Kansen op werk verbeteren

<i>Element</i>	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat doen we daar aan?</i>	<i>Waar ligt het beleid vast?</i>
Werk	Voldoende arbeidsplaatsen in de gemeente en regio	Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven	- Economische Visie Hilversum 2007-2020 - Structuurvisie Hilversum 2030
		Stimuleren maatschappelijk verantwoord ondernemen via het WSP Gooi en Vechtstreek	- Meerjarenbeleidsplan Participatie
Aan het werk	Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben uitzicht op een betaalde baan	Reïntegratietrajecten	- Meerjarenbeleidsplan Participatie
		Betaald werk met ondersteuning Sociaal Werk	- Meerjarenbeleidsplan Participatie
		Project Ontmoeten in de buurt: inloop en dagbesteding bundelen en in de buurt aanbieden	- Integrale nota Buurten (begin 2017)
	Jongeren ondersteunen bij het veroveren van een plek op de arbeidsmarkt	Maatschappelijke stages	- Coalitieakkoord

Goed vangnet bieden

<i>Element</i>	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat doen we daar aan?</i>	<i>Waar ligt het beleid vast?</i>
Financiële ondersteuning	Inwoners kunnen in hun levensonderhoud voorzien	Bijstandsuitkering	- Meerjarenbeleidsplan Participatie
		Schuldhelpverlening	- Nota Schuldhelpverlening
		Aanpak voorkomen van uithuiszettingen	
		Minimaregelingen	- Nota Minimabeleid
		Compensatie Chronische Zieken en Gehandicapten	- Nota Minimabeleid
Ouderenzorg	Mensen kunnen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven wonen	Maatwerkvoorzieningen: aanpassingen woning, huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding	- Verordening WMO - Integrale nota Buurten (begin 2017)
	Ondersteuning bij zingeving en daginvulling	Inzet van dagactiviteiten en begeleiding (individueel en groep)	
	Dementievriendelijke gemeente worden	Verschillende activiteiten in samenwerking met zorgaanbieders en belangenorganisaties	
Multi probleem	Samenhangende aanpak als er sprake is van meerdere problemen	Inzet van procesregisseurs	
Bescherming en opvang	Leven weer op de rit krijgen	Versterking van samenwerking met de GGZ bij verwarde personen	- Regionale Nota Bescherming en Opvang (eind 2016)
	Beschermde woonvormen	Nieuwe vormen van Wonen met toezicht en begeleiding realiseren.	
	Laagdrempelige mogelijkheid melden huiselijk geweld en kindermishandeling.	Verder optimaliseren van organisatie Veilig Thuis.	- Regionale Nota Bescherming en Opvang (eind 2016)
Organisatie van ondersteuning	Verbeteren dienstverlening Sociaal Plein	Project WINST.	
	Verbetering samenwerking huisartsen en Sociaal Plein	Actieagenda samenwerking huisartsen en Sociaal Plein	
	Verbetering samenwerking binnen zorgnetwerken	Stimuleren vorming van zorgnetwerken	
		Informerende, inspirerende en verbindende van professionals in sociaal domein (Taskforce)	- Nota Hoofdlijnen Programma Nieuwe Zorgtaken 2015-2018
	Inwoners en professionals weten bij wie ze moeten zijn voor een ondersteuningstraject	Sociale Kaart bijhouden. Investeren in netwerk bijeenkomsten en kennisdeling.	
		Clientondersteuning meer integreren in het Sociaal Plein	- Verordening WMO
		Marketingplan Sociaal Plein	
	Inloopvoorzieningen en activiteiten in voor doelgroepen bundelen	Doorontwikkeling aanbod Woon Diensten Centra	

